

SAK 9 - INNKOMNE FORSLAG

1. Forslagsstiller: AVERØY ARBEIDERPARTI

Forslag: Legg ned helseforetakene
Gi sykehusene tilbake til pasienter, fagfolk og folkevalgt styring.

Begrunnelse: Med helseforetaksmodellen er sykehusene underlagt styrings- og regnskapsprinsipper som er tilpasset privat næringsliv – ikke offentlige velferdstjenester. Et forvokst helsebyråkrati legger større vekt på bedriftsøkonomiske prinsipper enn helsefaglige vurderinger. Som en følge av dette er kirurgisk akuttberedskap og fødetilbud redusert eller fjernet, og sykehus flere steder lagt ned eller gjort om til lokalmedisinske sentre.

Fagfolks kompetanse, fag, omsorg og behandling må på nytt i sentrum. Nasjonal helse- og sykehusplan må legge til rette for at helseforetaksmodellen fjernes og at den politiske styringen av Sykehus-Norge tas tilbake.

Arbeiderpartiet i Møre og Romsdal vil erstatte helseforetaksmodellen med en åpen og demokratisk styringsmodell.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for videre behandling.

2. Forslagsstiller: HUSTADVIKA ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti ønsker at landsmøtet i Arbeiderpartiet velger bare en nestleder, slik at partiledelsen består av en leder, en nestleder og en partisekretær.

Begrunnelse: De gangene Arbeiderpartiet har valgt to nestledere har dette ikke vært begrunnet med hva som er best for partiet totalt og landsmøtet har ikke rangert de to nestlederne og drøftet deres arbeidsoppgaver. Følgene av å ha to nestledere har ført til maktkamper internt i partiledelsen og det har ført til en svekkelse av partisekretærens posisjon og dermed også svekkelse av partikontorets funksjon.

Innstilling: Oversendes nytt styre og landsmøtedelegasjonen for vurdering.

3. Forslagsstiller: HUSTADVIKA ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil kjempe for at det gamle og lite hensiktsmessige fengslet i Ålesund blir erstattet av et nytt fengsel på Sunnmøre og at fengslet på Hustad blir bevart og videreutviklet.

Begrunnelse: Fengslet i Ålesund er svært gammelt (delvis fra før Ålesundbrannen), uhensiktsmessig plassert og gir små muligheter for moderne drift og ivaretagelse av sikkerhet. Ålesund og Sunnmøre må få et nytt fengsel snarest.
Fengslet på Hustad er en erstatning for det gamle fengslet i Molde som etter hvert ikke kunne drives videre. Hustad fengsel er blitt et moderne fengsel som har gode utviklingsmuligheter og er nødvendig for å dekke behovet på Nordmøre og Romsdal.

Innstilling: Vedtas.

4. Forslagsstiller: HUSTADVIKA ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti mener at ordningene i regelverket for rettigheter til Arbeidsavklaringspenger som ble gjennomført med virkning fra 01.01.18 må reverseres.

Begrunnelse: Med virkning fra 1. januar 2018 endret Stortingets flertall reglene for arbeids-avklaringspenger (AAP). Målet med endringen var å få flere mottakere av AAP tilbake i jobb raskere. Maksimal stønadperiode ble redusert fra 4 til 3 år, og vilkårene for forlengelse ble samtidig skjerpet. Intensjonen med endringen er god, men årsaken til at avklaring i mange tilfeller tar lang tid er flere; utredning tar tid, det er lang ventetid på spesialistbehandling, behandling skal gjennomføres, rehabilitering/opptrening, oppfølgingskapasitet hos NAV, avklaring – og i mange tilfeller også opplæring mot nytt yrke. Man kan ikke bare bestemme at syke mennesker skal bli friske etter tre år på AAP. Det er ikke dokumentert at flere kommer tidligere i arbeid og det er uansett ikke akseptabelt at de som ikke greier dette skal stå uten rettigheter. Mennesker som har vært i arbeidslivet i mange ti-år og blir rammet av sykdom eller skade, blir straffet økonomisk og ender som sosialhjelpsmottakere.

Innstilling: Vedtas.

5. Forslagsstiller: MOLDE ARBEIDERPARTI

Forslag: Nei til konsekvensutredning av Lofoten, Vesterålen og Senja.

Begrunnelse: FNs klimapanel (IPCC) sin klimarapport fra 2018 sa at verden må gjøre endringer menneskeheten aldri før har sett maken til for å nå 1,5 gradersmålet. Verdens klimagassutslipp må reduseres med minst 45% innen 2030 om målet skal nås. Norge er blant de landene som forurensner mest i forhold til befolkningstall, og derfor er det vårt ansvar å stå i front i denne kampen. Vi må verne sårbare områder som Lofoten, Vesterålen og Senja mot oljevirksomhet. Folket, fiskerinæringen, miljøbevegelsen og Nordland Arbeiderparti sier nei. De siste tolv årene er det framlagt 90 faglige rapporter av Norut, SINTEF, Norsk polarinstitutt og Havforskningsinstituttet som fraråder oljevirksomhet i disse områdene, derfor vil ikke en konsekvensutredning være nødvendig. Sist men ikke minst, viser Nærings- og fiskeridepartementets rapport «Framtid i Nord» fra 2014 potensiale for 5 000 nye arbeidsplasser innenfor reiseliv, marine næringer og biomarin industri basert på fisk og fornybare ressurser i havet, dersom forholdene legges til rette for det, mens Oljedepartementets anslag for arbeidsplasser ved eventuell oljevirksomhet er 400 til 1100 mellom Namsos og Tromsø, der det kun er 5% sjanse for det høyeste estimatet.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

6. Forslagsstiller: MOLDE ARBEIDERPARTI

- Forslag:** For nye medlemmer som melder seg inn i løpet av nov./des bør medlemsåret gjelde til og med 31.12 påfølgende år.
- Begrunnelse:** Dette kan være en god måte å verve nye medlemmer på. Da viser vi raushet overfor nye medlemmer. God medlemspleie.
- Innstilling:** Vedtas.

7. Forslagsstiller: MOLDE ARBEIDERPARTI

- Forslag:** Innføre en nasjonal regel som hindrer avkorting av sosialhjelpen der barnetrygden ikke holdes utenfor ved beregning av sosialhjelp.
- Begrunnelse:** Noe av det beste med velferdssystemet vi har bygd opp i Norge er at det er universelt. Uansett tykkelsen på lommeboken går vi på de samme skolene og benytter de samme tjenestene. Men velferdsstaten skal ikke være en fattigdomsfelle. Noen har større behov enn andre, der du risikerer å miste ytelsene med en gang du kommer over en grense. Er du fattig og mottar barnetrygd og sosialhjelp, får du mindre enn hvis du har god inntekt. Avkorting av sosialhjelp gjør at 50.000 barn som absolutt trenger den ekstra tusenlappen som barnetrygden utgjør, ikke får en økning i barnetrygden neste år. I dag praktiseres dette forskjellig i landets kommuner. Hvor du bor skal ikke kunne gjøre deg dårligere stilt enn om du hadde bodd et annet sted. At lavinntektsfamilier får avkorting i noen kommuner, mens i andre ikke, blir feil. Når barnetrygden og sosialhjelpen blir avkortet, gir regjeringen mer penger til kommunene, ikke de som trenger det mest. Barnetrygden må kunne gå til de som mottar sosialhjelp slik at de kan komme seg over den grensa som sikrer de en bedre hverdag.
- Innstilling:** Oversendes redaksjonskomiteen.

8. Forslagsstiller: SYKKYLVEN ARBEIDERPARTI

- Forslag:** Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at EØS avtalen er viktig for norsk industri, men at det er eit stort moglegheitsrom innanfor den noverande avtalen. Møre og Romsdal Arbeidarparti vil difor jobbe for:
- at moglegheitsrommet i avtalen blir gjennomgått – og at ein i større grad ser på kva ein kan gjere for å få bukt med sosial dumping og konkurransevridande støtte.
 - at Arbeiderpartiet både fylkesvis og nasjonalt utfordrar næringslivet på nettopp dette – og på å vere meir tydeleg på kva moglegheiter og utfordringar som følger med EØS-avtalen.
- Begrunnelse:** EØS-avtalen er viktig for eksportlandet Noreg – og særleg for eksportfylket Møre og Romsdal. Mesteparten av det som eksporterast frå Noreg går til EU. Å seie nei til EØS er regelrett gambling med norske arbeidsplassar og framtida til velferdsstaten. Sjølv om det følgjer mange moglegheiter med avtalen må ein likevel vere tydeleg på at det og er utfordringar ein må ta på alvor. Det kan vere eksempelvis sosial dumping og konkurransevridande støtte til bedrifter i EU-land. På same tid veit vi at Noregs geografiske og klimamessige eigenart særleg med omsyn til regler for f.eks. tungtransport er viktig.

Moglegheitsrommet i EØS-avtalen for å handtere desse utfordringane er der, men Noreg har ikkje vore flinke nok til å nytte seg av denne.

Innstilling: Vedtas.

9. Forslagsstiller: SYKKYLVEN ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeidarparti vil difor jobbe for:

- At Noreg som ein av nasjonane som vil ta stor del i den blå veksten tek initiativ til eit transnasjonalt samarbeid for å få bukt med dette transnasjonale problemet.
- At Noreg må følgje EU og forby eingongsplast
- At bransjane som er ansvarlege for det store tilsiget av søppel frå havindustrien må følgjast opp i større grad, og gis retningslinjer for handtering, innsamling og gjenbruk av marin forsøpling og øydelagt utstyr.
- At ein vidare må stimulere næringslivet til å i enno større grad bli opplært i sirkulærøkonomi og få økonomiske incentiv for å få ned bruken og avfall relatert til havnæringar.

Begrunnelse: Marin forsøpling er ein av vår tids største utfordringar. Om 25 år vil hava ha meir plast i seg enn fisk. Utviklinga har faktisk gått så langt at plast bevisleg har blitt ein del av næringskjeda vår. Utviklinga er snart irreversibel, så tiltak må komme på plass snarast råd. Å rydde strender får bukt med det visuelle problemet, men ikkje det reelle. Estimater viser at mellom 70-95% av den marine forsøplinga ender på havbotnen, og det er langt ifrå igangsett nok tiltak for å få bukt med dette. Noreg som ein av nasjonane som vil ta stor del i den blå vekstnæringa bør i enno større grad igangsette transnasjonale samarbeid for å få igjennom tiltak på tvers av landegrensar. Eit særleg fokus bør rettast mot bransjar som er ansvarlege for det store tilsiget av søppel frå havindustrien som fiskeri, oppdrett, shipping og petroleum, og må følgjast opp med retningslinjer for handtering, innsamling og gjenbruk av marin forsøpling og øydelagd utstyr. Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at arbeidet mot marin forsøpling må intensiverast. Vi kan ikkje på eine sida fortsette å skryte av framtidas blå næring, medan vi på den andre sida ikkje gjer noko for å berge det framtidige næringsgrunnlaget, biologisk mangfald og dei marine økosystema.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

10. Forslagsstiller: SYKKYLVEN ARBEIDERPARTI

Forslag: Arbeidarpartiet må kjempe for at den sterkt konkurranseutsatte møbelindustrien i Sykkylven har gode rammevilkår. Arbeidsgiveravgifta må justerast ned frå sone 1 til nivå med Sande, Norddal, Stranda, Stordal, Vestnes, Rauma, Nesset, Sandøy, Tingvoll og Sunndal kommune som er i sone 2.

Begrunnelse: Industrien i Sykkylven har ei arbeidsgivaravgift som er på 14,1% og ligg i sone 1. Nabobygda Stranda ligg i sone 2 og har ei arbeidsgivaravgift på 10,6%. Industrileiarar i Sykkylven har i mange år påpeika at møbelindustrien er veldig konjunkturstyrt og sterkt konkurranseutsett. Skal møbelindustrien klare å møte utfordringane med auka konkurranse med utlandet, må ein betre rammevilkåra for

den. Arbeidarpartiet må vere med å kjempe for å sikre arbeidsplassar og styrke grunnlaget for at innovasjon og forskning kan forankrast lokalt og at vi fortsatt kan ha møbelproduksjon i Noreg. I Sykkylven er det om lag 2000 som har sitt arbeid i industrien og tek ein med alle som har tilknytning til den er talet langt høgare. Sykkylven er befolkningsmessig i nedgang, industrien og lokalsamfunnet treng å få ei vitamininnsprøying og ei hjelpande hand. Justering av arbeidsgivaravgifta er den beste hjelpa dei kan få.

Innstilling: Vedtas.

11. Forslagsstiller: SYKKYLVEN ARBEIDERPARTI

Forslag: Arbeidarpartiet må kjempe meir og vere endå meir tydelig på at yrkesfagutdanning må verdsettast høgare som kvalifikasjon. Vi må vere på golvet saman med dei som bygg Noreg.

Begrunnelse: Norge har store problem med å rekruttere fagutdanna. Det viser seg ofte at vikarbyråa tilsett utanlandske fagarbeidarar. Dette gjer at norske fagarbeidarar blir skvisa utav jobbmarkedet og står arbeidsledige. Vi må styrke fagarbeidaren sine rettigheter og ikkje bygge ned deira kompetanse. Vi må stille krav til vikarbyrå at ein stor del av deira «tilsette»/innleigd arbeidskraft må vere norske statsborgarar.

Innstilling: Oversende redaksjonskomiteen.

12. Forslagsstiller: SUNNDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: For å øke fødselstallet i Norge, må vi gjøre det lettere å bli foreldre. Barselomsorgen må bedres, med følgetjeneste til fødeavdelingene i distriktene, og lengre liggetid på sykehus etter fødsel. Foreldrepermisjon og foreldrepenger må bli et tilbud til alle, også studenter, uavhengig av om og hvor mye de har jobbet. Fedre må få selvstendig rett til foreldrepermisjon og foreldrepenger, samtidig som foreldre gis mulighet til å fordele sin felles permisjon slik det passer dem best. Og – en mer sosial boligpolitikk og trygghet for fast arbeid må gjøre det mulig å etablere seg og stifte familie i ung alder.

Begrunnelse: Så sent som i 2009 var fødselstallet i Norge 1,98 barn pr. kvinne – et av de høyeste i den vestlige verden. I 2017 sank fødselstallet til rekordlave 1,62 barn pr. kvinne – det laveste som noen gang er målt. Og – fødselstallet fortsetter å synke (!) Om ikke dette snur, vil det få alvorlige konsekvenser for alle som nå blir eldre, og for de som blir unge voksne om noen år. Å snu utviklingen krever politisk vilje. Det hjelper lite å be folk om å få flere barn. Vi må gjøre det lettere å bli foreldre, spesielt i ung alder. Nye familier trenger ro etter en fødsel. Bedre barselomsorg og lengre liggetid på fødeavdelingene vil gi både ro og trygghet. Dagens støtteordninger for yngre kvinner som vil ha barn, men som ikke er i arbeid, er for dårlige. Foreldrepermisjon og foreldrepenger må være et tilbud til alle, uavhengig av hvor mye de har jobbet. Også for studenter. Fedre må få selvstendig rett til foreldrepermisjon og foreldrepenger, og foreldre må få fleksibilitet til å fordele sin felles permisjon etter hva som passer best i deres livssituasjon. Vi må hamre ut en ny boligpolitikk som sikrer at unge ikke bor seg i hjel som studenter og nyetablerte. Og – vi må sikre et trygt

arbeidsliv der fast ansettelse er regelen, slik at ungdom gis mulighet til å etablere seg med egen bolig og stifte familie.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for videre behandling, sees i sammenheng med forslag 29.

13. Forslagsstiller: SUNNDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: Sunndal Arbeiderparti mener at søkere med voksenrett, som søker ordinær videregående opplæring i ordinær videregående skole, må sikres elevplass på lik linje med søkere med ungdomsrett. Søkere med voksenrett må tas med i beregningsgrunnlaget ved dimensjoneringen av størrelsen på klasser og antall klasser i de videregående skolene.

Begrunnelse: Det er mange voksne som ønsker å ta videregående utdanning i ordinær videregående skole. Mange av disse er flyktninger som trenger en utdanning for å komme i arbeid. Dessverre er ikke rettighetene til søkere med voksenrett like sterke som for de med ungdomsrett. Søkere med voksenrett står bakerst i køen, og får kun elevplass dersom det er ledige elevplasser i klassene etter at de med ungdomsrett er tildelt plass. I noen tilfeller blir ikke klasser startet opp fordi det er for få med ungdomsrett. Dette på tross av at klassen hadde hatt nok elever for oppstart dersom søkerne med voksenrett hadde blitt regnet med. Søkere med voksenrett, som av de nevnte årsakene ikke får tilbud om plass ved den videregående skolen de har søkt, får dermed tilbud om elevplass på en annen videregående skole, ofte langt fra primærskolen. Da de fleste av disse søkerne er familiesert og har små barn i barnehage og skole, er det ikke aktuelt å takke ja til tilbudet om elevplass langt hjemmefra. Dermed får de ikke tatt utdannelsen de trenger for å komme i arbeid. Sunndal Arbeiderparti mener det må tas et nasjonalt grep og rettes opp i denne uretten ved å likestille søkere med voksenrett med ungdomsrett, og at disse søkerne til sammen blir lagt til grunn ved dimensjonering av linjetilbudene ved de videregående skolene.

Innstilling: Vedtas.

14. Forslagsstiller: SUNNDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: Sunndal Arbeiderparti mener staten må åpne for å kunne kreve inn bompenger på fergeavløsningsprosjekt i inntil 40 år. Slik kan man styrke finansieringen og dermed realisere flere viktige fergeavløsningsprosjekt.

Begrunnelse: Staten aksepterer i dag at veiprosjekt kan finansieres fullt eller delvis med bompenger gjennom bompengerperioder på inntil 15 + 5 år. Fergeavløsningsprosjekt defineres også som veiprosjekt og kan ta opp bompengelån på lik linje med andre veiprosjekt. De som er avhengig av å ta ferge må betale fergebilletter. Fergebillett er i praksis bompenger som folk må betale for å kunne ta ferge og komme seg videre på veien de kjører på, på vei til sitt reisemål. Mange planlagte fergeavløsningsprosjekt kan øke egenfinansieringsandelen gjennom å kunne ta inn bompenger lengre enn 15 + 5 år, og slik være mindre avhengig av statlige og/eller fylkeskommunale bevilgninger for realisering. I dag mottar man fergeavløsningsmidler i 40 år etter at

fergeavløsningsprosjekter er realisert. Det vil være naturlig at perioden for mulighet til å kreve inn bompenger også utvides til inntil 40 år, eller fram til prosjektet er nedbetalt (med maks bompengeperiode på 40 år). Alternativet til ikke å få realisert planlagte fergeavløsningsprosjekt er at ferga fortsatt må gå, og folk må betale fergebillett (bompenger) til evig tid.

Innstilling: Vedtas.

15. Forslagsstiller: SUNNDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: Sunndal Arbeiderparti vil at den neste store helsereformen til Arbeiderpartiet skal være at alle tilbys gratis tannhelsetjeneste på lik linje med øvrige helsetjenester.

Begrunnelse: Folks tannhelse har stor betydning for den enkeltes livskvalitet. Vi ser at svært mange ikke har råd til å gå til tannlegen, hverken til kontroller for forebygging eller til nødvendig behandling. Eksempel på voksne folk som må trekke sine egne tenner, eller gå med tannpine i årevis fordi de ikke har råd til å gå til tannlegen, er ikke et velferdssamfunn som Norge verdig. Arbeiderpartiet har gjennomført store reformer tidligere. Nå er det på tide at folks tannhelse får oppmerksomhet gjennom at tannhelsetjenester likestilles med øvrige helsetjenester.

Innstilling: Vedtas.

16. Forslagsstiller: SUNNDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: Sunndal Arbeiderparti meiner det må stillast sterkare krav til eit seriøst arbeidsliv gjennom den offentlege innkjøpspolitikken. Det må i samband med konkurranseutsetting stillast krav til at ein ikkje skal ha einsidig prisfokus, samt krav til at dei som skal levere tenester til det offentlege har pensjonsordning, ordna arbeidstilhøve og landsomfattande tariffavtale.

Begrunnelse: Vi har dei seinare år hatt ei samfunnsutvikling der ein ser at stat og kommune i stadig større omfang har konkurranseutsett offentlege oppgåver. I mange tilfelle er dette fornuftig politikk, særleg når det gjeld tilfelle der dette gjev innovativ oppgåveløysing, fleksibilitet og oppgåver av mellombels/kortsiktig karakter. Diverre er det ein tendens til at det stadig oftare vert konkurranseutsett offentlege oppgåver der det ikkje er slike faktorar til stades. Og vi har mange døme på at ein vesentleg faktor det i realiteten konkurrerast om er løns- og arbeidsvilkår. Dette kjem tydeleg fram i tilfelle der innsatsfaktoren (t.d. produksjonsutstyr og infrastruktur) er konstant. Reinhaldstenester er eit slikt døme, der vi har opplevd tilfelle der tilsette som har arbeidd i det offentlege eit langt arbeidsliv, nokre år før pensjon får ein privat arbeidsgjevar pga. konkurranseutsetting, og som ein konsekvens av dette mister retten til AFP og store delar av sin pensjon. Det er offentlig innkjøpspolitikk som tvinger denne utviklinga fram, gjennom einsidig prisfokus og manglande krav til leverandørane. Og det er gjennom offentlig innkjøpspolitikk vi kan motverke denne utviklinga gjennom krav til pensjonsordning, ordna arbeidstilhøve og landsomfattande tariffavtale. Vi ynskjer gjennom slike krav å unngå konkurranseutsetting i tilfelle der

det er dårlegare løns- og arbeidsvilkår som i realiteten er innsparingspotensialet.

Innstilling: Vedtas.

17. Forslagsstiller: SUNNDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: Sunndal Arbeiderparti krever at innslagspunktet for bostøtteordningen tilpasses de uføres netto utbetalte uførestønad, slik at uføre ikke tvinges over på sosialstønad for å overleve.

Begrunnelse: Hensikten med uførereformen var at uføre skulle kunne arbeide ved siden av trygdeutbetalingene. Som en konsekvens av dette ble uføretrygden skattelagt som arbeidsinntekt. Da ingen skulle tape på omleggingen ble bruttoinntekten (uførestønaden) økt, slik at nettoinntekten (utbetalt uførestønad) forble den samme som før etter betalt skatt. Bostøtteordningen ble endret 1. januar 2017. Inntektsgrensene for beregning av bostøtten i den nye ordningen tar utgangspunkt i bruttoinntekten. Det innebærer at de som er 100 prosent uføre så vidt passerer innslagspunktet som kvalifiserer for bostøtte med noen titalls kroner. Dermed har mange uføre nå mistet bostøtten de hadde tidligere, på tross av at de får utbetalt samme uførestønad som før uførereformen. I byene er husleie på 9.000-10.000 kr. per måned helt vanlig for mange enslige. Netto utbetalt trygd er på mellom 13.000-16.000 kroner. Det sier seg selv at det blir lite eller ingenting igjen å leve av, og den uføre må få sosialhjelp for å få endene til å møtes. Slik vil vi ikke ha det. Innslagspunktet for bostøtteordningen må derfor tilpasses de uføres netto utbetalte uførestønad, slik at uføre ikke tvinges over på sosialstønad for å overleve.

Innstilling: Vedtas.

18. Forslagsstiller: KRISTIANSUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil ha bedre fødselsbetingelser for studenter
Aktuelle tiltak kan være:
1. Far skal beholde retten til barselpermisjon selv om mor mottar engangsstønad fra NAV.
2. Øke barnetillegget for studenter.

Begrunnelse: Norge har nå det laveste fruktbarhetstallet som noensinne er målt, og nedgangen er betydelig. Stadig flere kvinner utsetter å få sitt første barn, og førstegangs fødende kvinner blir stadig eldre, dette gjelder også fedrene.
Vi ønske å stimulere til at flere finner det realistisk og praktisk gjennomførbart å få barn tidligere, vi ønsker å gjøre dette gjennom å innføre gunstigere ordninger for graviditet og fødsel under studietiden. Arbeiderpartiet vil derfor ha en gjennomgang av de økonomiske støtteordningene for graviditet under studietilværelsen.

Innstilling: Oversende redaksjonskomiteen, sees i sammenheng med forslag nr 12+29.

19. Forslagsstiller: KRISTIANSUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil at flere skal ha muligheten til å eie egen bolig- sosial boligpolitikk.

Begrunnelse: Å eie egen bolig har vært en viktig verdi i sosialdemokratisk politikk. Nå er boligmarkedet styrt av markedet, og egenkapitalkravet er blitt så stort, at mange førstegangsetablerere ikke får anledning til å komme seg inn på boligmarkedet uten ekstern økonomisk bistand. Arbeiderpartiet vil derfor mer aktivt bruke Husbanken som virkemiddel for å gi kommunene incentiver til å utarbeide en boligpolitisk målsetting som legger til rette for at flest mulig som ønsker det skal kunne eie egen bolig. Arbeiderpartiet vil ha en gjennomgang av Husbankens støtteordninger, og se på hvilke tiltak som kan styrkes for å nå målet om sosial boligpolitikk.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

20. Forslagsstiller: KRISTIANSUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil utvikle Helseforetaksmodellen som styring av spesialisthelsetjenestene og erstatte den med en åpen og demokratisk styringsmodell.

Begrunnelse: Et helseforetak har i oppgave å gi et likeverdig og forsvarlig helsetilbud til befolkningen. Det vi erfarer er at dette samfunnsoppdraget kommer i andre rekke etter kravet om å oppnå økonomisk balanse. Vi kan ikke finne noen argumenter for å opprettholde denne måten å styre ett av de viktigste tjenesteområdene velferdsstaten tilbyr. Vi vil erstatte foretaksmodellen med et mer demokratisk styresystem der pasienten må være hovedfokuset, og de folkevalgte og helsefagfolk skal ansvarliggjøres for utvikling, styring og drift av spesialisthelsetjenesten.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

21. Forslagsstiller: KRISTIANSUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Kristiansund Arbeiderparti ønsker at det skal utarbeides en helhetlig uttale om helse.

Begrunnelse:

Innstilling: Vedtas.

22. Forslagsstiller: ØRSTA ARBEIDERPARTI

Forslag: **Meiningslaust å legge ned Trafikkstasjonen i Hovdebygda**
Mange oppsøker i dag trafikkstasjonen i Hovdebygda. Folk opplever ventetid og kø, og den burde bli styrka med meir ressursar heller enn nedskjeringar. Innbyggjarane frå fleire kommunar nyttar trafikkstasjonen, det er fergefritt for mange og det gjer det enkelt å bruke tilbodet. Ørsta AP krev at planane om omorganisering av Trafikkstasjonen vert lagt bort.

Begrunnelse: Volda og Ørsta er eit tyngdepunkt på Sunnmøre med omsyn til opplæring i køyring av stor bil og MC. Det viser det høge talet på MC-prøver og opplæring for sjåførar av tunge bilar. (513) Det er viktig at vi kan legge til rette for både næringane som driv trafikkopplæring og bilforhandlarane i regionen, ikkje bygge ned tilbodet deira. Servise, lett tilgang til tenestene og effektiv drift kjem alle til gode. Bedriftene representerer stor fagkompetanse, den beste i vid omkrets. Vi kan ikkje demotivere folk på denne måten.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti er svært kritisk til at kommuner og andre berørte parter i for liten grad har fått være med på å påvirke kuttprosessen for trafikkstasjoner i Statens vegvesen. Dette er i ferd med å bli en ny sentraliseringsreform der vedtakene fattes før man kjenner konsekvensene. Møre og Romsdal Arbeiderparti krever at samferdselsminister Jon Georg Dale (Frp) stanser alle kutt på trafikkstasjoner. Følgende punkter må vektlegges i videre arbeid:

- * Det må være avklart hvilke oppgaver som skal utføres på trafikkstasjonene.
- * Ansatte og andre berørte parter må få påvirke både premisser og resultat av alle omstillingsprosesser.
- * Ingen ytterligere privatisering av offentlige arbeidsoppgaver.
- * Reiseavstand for brukere må tillegges avgjørende vekt.
- * Eventuelle ringvirkninger for næringsvirksomheter som trafikkskoler, lastebilpåbyggere mv. må kartlegges grundig.

Begrunnelse:

Samferdselsdepartementet har tatt initiativ til å rasjonalisere trafikkstasjonene hos Statens vegvesen. En rapport utført av eksterne konsulenter har foreslått å legge ned trafikkstasjonene i Ørsta og Sunndalsøra, samt kutte ned trafikkstasjonene i Kristiansund, Molde og Ålesund til mindre servicekontorer.

I tillegg har det Frp-ledede departementet bedt om å undersøke muligheter for å privatisere oppgaver som Statens vegvesen gjør i dag. Beslutningene skal tas allerede i 2019.

Samtidig gjennomføres det et arbeid for å avklare hvilke oppgaver som skal utføres. Det vil være svært uklokt å konkludere på struktur før det er avklart hvilke oppgaver som skal utføres på trafikkstasjonene.

Trafikkstasjonene er viktige knutepunkter i samfunnet og utfører arbeid som både privatpersoner og næringslivet er helt avhengige av. Det er også bygget opp en rekke andre arbeidsplasser knyttet til kjøreopplæring mv. rundt dagens stasjoner, som vil bli rammet av kuttene som nå kan bli innført.

23. Forslagsstiller: SMØLA ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal arbeiderparti skal jobbe for at prisen på verdikort/ Autopass ferjekort/ Autopassbrikke senkes, eller at det åpnes for at kortet/kontoen kan fylles på med mindre beløp.

Begrunnelse: Målet med forslaget er at flest mulig reisende skal ha muligheten til å oppnå rabatterte reiser. Prisen i dag på 3400,00 gjør at mange ikke ser seg råd til å løse ut kortet/ kontoen og dermed kan ordningen ha en uønsket sosial effekt. Den forestående takstøkningen på to takstsoner og begrensninger i at kun to kjøretøy kan registreres på hver konto forsterker forskjellen.

Innstilling: Støtter intensjonen og oversendes fylkestingsgruppa.

24. Forslagsstiller: SMØLA ARBEIDERPARTI

Forslag: I forbindelse med forslag til lovvedtak Prop. 39L " Endringer i jordlova mv. klimahensyn ved nydyrking " må Arbeiderpartiet jobbe for å få på plass dispensasjonsadganger som gjør at gårdsbruk som ikke har reelle alternativer til dyrking av myr, fortsatt skal ha mulighet til å utvikle og utvide sin produksjon.

Begrunnelse: Et forbud mot all nydyrking av myr er en stor trussel for eksistensen til mange gårdsbruk i områder der myr er eneste reelle produksjonsareal. Slik regjeringens forslag er formulert og fremmet utelukkes nydyrking i områder som bare har dypmyr på fjell som eneste dyrkingsressurs. Et eksempel på et slikt område er Smøla der landbruket er totalt avhengig av tilgang til nye slike arealer for grønnsaks- og fôrproduksjon. Et forbud vil kunne medføre at landbruket på Smøla legges ned. Derfor må det gis dispensasjonsadganger slik at de gårdsbruk som står i fare for å bli rammet av dette kan søke, og få innvilget dispensasjoner som sikrer videre utvikling av driftsgrunnlaget i tråd med gjeldende landbrukspolitik.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

25. Forslagsstiller: ØRSTA ARBEIDERPARTI

Forslag: **Det bør opprettast eit samarbeid mellom ungdomsskular og eldreomsorgstenesta i kvar kommune**
Ei etablering av eit samarbeid mellom ungdomsskulane og eldreomsorga kan vere svaret, som både rekrutterer til helsefag og tilfredsstiller dei eldre sine sosiale behov. Elevane som vurderer ei utdanning innan helsefag, er usikre på vidare fagval eller berre ynskjer det, kan jobbe på eldreinstitusjon eller andre formålstenelege instansar. Ordninga vil vere frivillig for elevane. Det vil gjerast anten ein gong i veka i ei avgrensa tidsperiode eller eit par gonger i halvåret. På jobbdagen vil ungdommane jobbe i eldreomsorga i staden for å vere på skulen, - eit avbrekk for dei elevane som treng det.

Begrunnelse: Vi treng fleire ungdommar som vel utdanning innan eldreomsorg. Det er allereie eit kapasitetsproblem i eldreomsorga. Kapasitetsproblemet gjer at det er mange eldre som ikkje får oppfylt dei sosiale behova sine. Det sosiale behovet er eit vekstbehov og er difor grunnleggande og vitalt for velværa til individet. At eldre ikkje får oppfylt dette behovet er difor eit stort problem i dag. Skuleelevane vil ikkje handtere medisinar og ikkje ta dei tunge løfta i yrket. Ungdommane vil ta seg av den sosiale delen av arbeidet. Dette kan innebere å gå tur, strikke eller berre ha ein hyggeleg samtale. Dei eldre kan også hjelpe ungdommane med skulearbeid, noko som kan gi dei ei kjensle av meistring og sjølvrealisering. Om ein får støtte frå kommunen, lag eller organisasjonar kan ein også finansiere grilling og liknande saman med dei eldre. Ved å innføre eit slikt samarbeid mellom ungdomsskulane og gamleheimane vil ein rekruttere meir til helsefag, samstundes som dei eldre får dekt eit dei sosiale behova sine.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

26. Forslagsstiller: AUKRA ARBEIDERPARTI

Forslag: **Beregning av sosialhjelp for familier som mottar barnetrygd**
Aukra Arbeiderparti ber regjeringen fremme forslag til lovendringer for Stortinget som sørger for at barnetrygden holdes utenfor ved beregning av sosialhjelp.

Begrunnelse: Når kommunene skal beregne hvor mye sosialhjelp folk har krav på, har de muligheten til å legge barnetrygden inn i inntekten. I praksis betyr det at dersom de som mottar barnetrygd, får mindre sosialhjelp. I fjor var det 66 av 433 norske kommuner som holdt barnetrygden utenfor når de skulle beregne inntekt. Dette vil også si at mange barnefamilier som mottar sosialhjelp ikke får bedret økonomien sin med den planlagte økningen i barnetrygden og at de kan bli «fanget i fattigdom». Aukra Arbeiderparti mener at barnetrygden skal holdes utenfor beregning av sosialhjelp. Barnetrygden er en universell ytelse. Alle barn har rett til å motta barnetrygd, også barn i de fattigste familiene.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

27. Forslagsstiller: AUKRA ARBEIDERPARTI

Forslag: **Verden må bli mer miljøvennlig fremover for å bidra til at vi når togradersmålet.**
Arbeiderpartiet må sørge for at elektrisk kraft i enda større grad blir produsert miljøvennlig og bærekraftig. Norge kan starte med å oppgradere de nåværende vannkraftverkene for å sikre at elektrisk kraft ikke blir en mangelvare når transport sektoren blir elektrifisert. Arbeiderpartiet må også sørge for at det satses på utbygging av vind – og bølgekraft i nasjonal regi.

Begrunnelse: En av de store miljøverstingene er transport sektoren. Biler, tungtransport på vei, fly og båter utgjør en vesentlig del av utslippet. For tiden så er elektriske biler under full utvikling, og en stor del av bil produsentene utvikler nå elektriske kjøretøy. Det er spådd at 50% av alle nybilkjøp her til lands i 2019 vil være elektriske. Innen 2021 så vil det være 60 ferjer med batterier her i Norge, Norge og verden vil trenge mer elektrisk kraft.

Innstilling: Vedtas.

28. Forslagsstiller: AUKRA ARBEIDERPARTI

Forslag: **Betring av sjukehusøkonomien**
Aukra Arbeiderparti kan ikkje akseptere desse budsjettnedskjeringane, og krev at regjeringa betrar sjukehus økonomien, slik at folk får dei helse tilboda dei treng i Møre og Romsdal.

Begrunnelse: Administrasjonen i Helseforetaket vårt, vart i eit hastevedtak på tampen av fjoråret pålagt og kutte 200 stillingar. Dette skulle gjennomførast med svært kort frist.

15.januar vart pålegget endra til å vere 130 millionar istaden for 200 stillingar.

Det gjer ikkje saka mindre alvorleg.

I mange år har det vore snakka om underfinansiering av foretaket, mislukka omorganiseringar og kritikk mot Foretaksmodellen.

Situasjonen no, er at det er foreslått å slå saman fødeavdelingane i Kristiansund og Molde. Det er foreslått å legge ned Aure og Mork Rehabiliteringssenter. Det er foreslått kutt i stillingar innan psykiatri/rusomsorgen. Det er foreslått å legge ned sengepostar i det distriktmedisinske senteret på Sjøholt. Det er foreslått å legge ned sengeposten for reumatikarar i Ålesund.

Når vedtaket om nytt sjukehus for Nordmøre og Romsdal vart fatta, var det eit omforent ønske og forståelse – både fagleg(sjukehusmiljøa) og politisk at alle funksjonar og avdelingar skulle oppretthaldast til nytt sjukehus stod ferdig.

Sisteårs studentar protesterer mot kuttforslaga, og seier at dei er usikre om dei vågar å satse på helseforetaket som framtidig arbeidsgjevar.

I fleire år har tilsette levd med ei usikker framtid. OM dei har arbeid. Det kan vere grunn til å vere uroa over kor lenge dei tilsette held ut.

Ulike pasientgrupper er fortvila og protesterer.

Her kan det vere grunn til å stille spørsmål om kor lenge dei vil ha lojalitet til eige foretak, eller f.eks velge anna sjukehus.

Vårt parti bør også ta ansvar for dei som ikkje har styrke til å protestere eller vise si uro.

For min/vår del, er det særskilt viktig og snakke ALLE innbyggjarane i Møre og Romsdal si sak, slik at denne debatten ikkje på nokon måte skal kunne føre til meir strid mellom regionane.

Arbeiderpartiets alternative forslag til statsbudsjett for 2019 sette av 1,65 milliarder kroner mer til sjukehus enn regjeringens forslag.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

29. Forslagsstiller: AUKRA ARBEIDERPARTI

Forslag: Barselomsorg

Aukra Arbeiderparti ønsker at Arbeiderpartiet på alle plan skal jobbe for ein betre, tryggare og meir forutsigbar barselomsorg, som særleg set fokus på liggedøgn ved sykehus etter fødsel.

Begrunnelse: Fleire stader i landet planleggast det no å redusere liggetida etter fødsel ytterligare.

Ved A-hus er det tilbod om å reise heim etter 24 timar. Når den nye kvinneklinikken på Haukeland sykehus i Bergen står ferdig i 2022, er planen at 40 prosent av kvinnene skal sendast hjem 6 til 8 timer etter fødsel.

Areal til eigne barselrom for mor og den nyfødde fjernast og erstattast av såkalla multirom. Jordmorforeininga gjekk før jul ut med si bekymring om at kvar femte kvinne ikkje ammar eige born. Mor/born vert sendt heim, før denne heilt naudsynte tilvenninga er komen i funksjon.

Vi i Arbeiderpartiet skal være eit sikkerhetsnett for dei som treng det. Norge treng fleire fødselar. Kvinner får høyre at dei venter for lenge med å få barn. Er dette Regjeringa sin måte å løyse det på? At barselomsorgen skal opplevast trygg? At det skal spares pengar på det vakreste i verden? Å få barn? Dagens Regjering har endra Arbeidsmiljølova, og åpna opp for meir bruk av midlertidige tilsettingar.

Arbeiderpartiet trur IKKJE at å mangle fast jobb/fast inntekt, skaper trygghet for å sette fleire born til verda! Vi vil ha tilpassa liggetid for den det gjeld. Liggetid skal tilpassast menneska sine behov og livssituasjon, ikkje økonomien i Helseforetaka.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen, sees i sammenheng med forslag 12 og 18.

30. Forslagsstiller: AUKRA ARBEIDERPARTI

Forslag: Uttalelsen oversendes til fylkesårsmøtet for Møre og Romsdal Arbeiderparti

Ny vurdering av fødselspermisjonen

Aukra Arbeiderparti er bekymret for at flere mødre velger å ta ulønnet permisjon etter fødsel etter at Stortinget vedtok den såkalte tredelingen av foreldrepermisjonen. Dette gjør at maksimal periode hjemme med barnet for en av foreldrene blir 7 måneder etter fødsel. Dette er kortere enn Helsedirektoratets anbefaling når det gjelder amming, og stadig flere fagfolk med kunnskap om barns tilknytning advarer mot ordningen. Av ulike årsaker er det også flere fedre som ikke får tatt ut pappapermen, slik at familiene mister disse ukene og mor må på jobb og barnet i barnehage fra 7 måneder. Regjeringen regner på bakgrunn av dette med at den nye ordningen vil gi mindre samlet permisjon til barnefamiliene. Fortvilte foreldre over hele landet reagerer på ordningen og både Fagforbundet og Jordmorforbundet advarer sterkt mot ordningen i sine høringssvar. Høyresiden svarer med at mødre fritt kan velge ulønnet permisjon eller ta ut ferie for å få lengre permisjonstid med barnet. Aukra Arbeiderparti reagerer sterkt på denne forskjellsbehandlingen som gjør at familier med råd og ressurser får velge det beste for seg og barnet, mens andre ikke har samme mulighet. Mor og far er like verdifulle som foreldre for barnet, men mor og far er biologisk forskjellige, og morsrollen krever mest tid første leveår. I praksis forbeholder ordningen flere uker til far enn til mor etter fødsel, når de to ukene med rett til omsorgspermisjon rett etter fødsel regnes med. Gros familiereformer med lengre fødselspermisjon, barnehageutbygging og innføring av pappapermen, gjorde Norge til et bedre land. Norske kvinner fikk både flest barn i Europa og lå også på toppen i sysselsetting, samtidig som norske menn tok større del i omsorgen for barna fra de var små. Nå stuper fødselstallene og er på sitt laveste nivå noensinne, samtidig som ny forskning viser at kortere samlet permisjon for mor ikke har bidratt til økt likestilling i arbeidslivet, slik intensjonen har vært bak en mer regelstyrt fordeling av permisjonen mellom foreldrene. Aukra Arbeiderparti mener derfor Arbeiderpartiet må ta opp tredelingen til ny vurdering. Det er behov for å ivareta mødres behov for full restitusjon og amming, i tråd med helsemyndighetenes faglige råd, etter fødsel. Foreldrenes valgfrihet må også veie tyngre. Samtidig er det behov for en ny og offensiv familiepolitikk som senker terskelen for å flere barn. Det er fortsatt behov for en øremerket og raus pappaperm, men ikke på bekostning av mors periode eller den perioden foreldrene har til fri fordeling. Den må komme som et tillegg i samlet permisjonstid. Videre er det slik at anslagsvis 6000 fedre idag ikke får pappaperm hvert år på grunn av et regelverk som knytter retten til mors aktivitet. ESA har anmeldt Norge for denne praksisen, men regjeringen har anket. Aukra Arbeiderparti

mener Norge bør trekke denne anken og finansiere ordningen slik at disse fedrene og barna får muligheten til å være sammen med pappaperm, slik andre fedre får.

Begrunnelse:

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen, sees i sammenheng med forslag 12, 18 og 29.

31. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil støtte uttalelsen til Elisabeth Hoff, leder av WHO i Syria, på NRK 6.1.19. Verdensamfunnet må stille opp for det syriske folket.
I løpet av 2018 har 1 million internflyktninger dratt tilbake til hjemstedene. 100.000 mennesker har kommet tilbake fra nabolandene. Iflg FN vil det koste 3.300 mrd å rette opp skadene som følge av krigen i Syria.
- Alle parter må bidra til gjenoppbygginga – spesielt de som har vært med å bombe Syria. Det er en massiv innsats som kreves, sier Elisabeth Hoff.
Møre og Romsdal Arbeiderparti ber regjeringen sørge for at Norge og andre vestlige land gir sitt bidrag til å få Syria på fote igjen og skape fred og demokrati.

Begrunnelse: Etter 2.verdenskrig medførte Marshallplanen økonomisk hjelp i form av lån, økonomisk støtte, forsyning av næringsmidler og andre varer til 18 europeiske land og territorier. Marshallhjelpen er ansett som avgjørende for gjenoppbyggingen av Europa i årene etter andre verdenskrig. Da er det vanskelig å forstå regjeringa sin argumentasjon for å ikke støtte gjenoppbyggingen av Syria. For eksempel i Aleppo er det bare steinrøyser igjen. Når 300.000 mennesker kommer tilbake til et fullstendig ødelagt samfunn, vil det være et svik å si at vi ikke skal hjelpe dem. Samsidig som vi sier at vi også sier at vi ikke ønsker flere migranter til Europa så må vi virkelig strekke ut ei hand og hjelpe det syriske folk til å komme i gang med liene sine der de er, og ikke bare si at vi kun skal støtte med humanitær nødhjelp. Sanksjonene som er satt i verk rammer den vanlige syrer.

Innstilling: Vedtar siste setning i forslaget.

32. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Ved nominasjon til fylkestingsvalg skal ein plass på lista til ein AUF representant og ein plass til ein representant utnevnt frå LO vere blant dei 6 øverste plassane.

Begrunnelse: For å sikre at LO og AUF sin representasjon på lista vår og på fylkestinget er høgt prioritert vil MRAP prinsippfeste at desse er høgt oppe på lista. Slik sikrer ein desse plass i fylkestinggruppa om ein skulle gjere eit særskilt dårleg val og ein viser og at ein er villig til å prioritere desse kandidatane.

Innstilling: Oversendes nytt styre for videre drøftinger.

33. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

- Forslag:** Årsmøtet i Møre og Romsdal Arbeiderparti kan arrangerast andre stader enn i Molde, og partiet ønsker at dei neste to åra skal årsmøtet arrangerast på Sunnmøre og på Nordmøre.
- Begrunnelse:** Årsmøta er ein fin måte å få vist fram regionane våre. Sjølv om Molde har fordeler mtp plassering og at det er nært fylkeskontoret, så bør andre stader og få vist seg fram og innimellom få kortare reiseveg. Dette vil vere med og gje nytt liv og vitalitet over møtet både med tanke på å få nye omgivelser men og at vi får sett meir av fylket vårt.
- Innstilling:** Møre og Romsdal Arbeiderparti åpner for at årsmøtet kan arrangeres andre steder i fylket.

34. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

- Forslag:** Møre og Romsdal Arbeiderparti ønsker at Arbeiderpartiet sentralt legg opp til ein diskusjon og prosess rundt dei sosialdemokratiske prinsippa i dag, og forankre desse i dagens Arbeiderparti i eit nytt prinsippprogram.
- Begrunnelse:** Eit svakt valg i 2017 samt uro innad i partiet rundt fleire saker som til dømes oktoberborna, pleiepengesaka og Acer har vore med på å svekke partiet. Mange spør seg kva partiet egentlig står for, og dei har vanskeleg med å finne seg til rette i det som ein gong var eit tydeleg parti med ein godt forankra ideologi. MRAP tenker at det er viktig å ha ein prosess rundt dette for å skape tilhøyrgheit blant medlemmane våre, samt i ein klar og tydeleg politikk som ein kjenner eigarskap til. Arbeiderpartiet bør ta tak i dette rett etter valet i 2019 slik at dette er på plass innan neste stortingsval.
- Innstilling:** Vedtas og oversendes landsmøtedelegasjonen og sentralstyret.

35. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

- Forslag:** Møre og Romsdal Arbeiderparti ønsker ein gjennomgang av Norsk Hydro si drift og situasjonen i naturreservata i Brasil.
- Begrunnelse:** Noreg går i bresjen for å bevare regnskogen og er samstundes via Norsk Hydro med på å utvinne bauxitt til aluminiumproduksjon. Sidan 2006 har Noreg betalt inn 8,3 milliarder kroner til verving av regnskog i Brasil. Samtidig håver Norge inn flere milliarder på verksemd basert på hogst av den same regnskogen. I samme periode, frå 2006 til 2017, har Noreg tatt ut nesten 13 milliarder kroner i aksjeutbytte fra Norsk Hydro. Vi spør oss korleis vi kan vere medeigarar i eit selskap som driv slik rovdrift på naturreservat og naturen i Brasil, medan vi skal vere leiande i verda og eit foregangsland for miljøtiltak. Dette kan vi ikkje vere bekjent av og vi ønsker at Arbeiderpartiet undersøker saka vidare.
- Innstilling:** Avvises.

36. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

- Forslag:** Møre og Romsdal krever at ansvarlig statsråd for helsetjenester i Norge viser handlekraft og sikrer handlekraftige styrer som kan bygge

tilbud og gode kår for ansatte og innbyggere i Møre og Romsdal. Dette gjøres ved ansvarlige budsjetter som står i forhold til bestilling som blir pålagt foretakene i regionene.

Begrunnelse: Vi er bekymret for helsetilbudet i Møre og Romsdal. Den siste innsparingen bærer preg av manglende ansvar og kunnskap om Arbeidsmiljøloven og avtalene mellom partene i arbeidslivet. Dette skaper fortvilelse, og det svekker tillit til politikerne og de som sitter med makten. Helseforetaket fraskriver seg ansvar ved å si at foretakene må forholde seg til gitte rammer og statsrådene sier at foretakenes styrer må forholde seg til gitte rammer. De glemmer at de er generalforsamling for foretakene. Selv statsministeren nekter å ta ansvar og viser til sin statsråd. Alt dette vitner om ansvarsfraskrivelse.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

37. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Det bør opprettast eit samarbeid mellom ungdomsskular og eldreomsorgstenesta i kvar kommune
Ei etablering av eit samarbeid mellom ungdomsskulane og eldreomsorga kan vere svaret, som både rekrutterer til helsefag og tilfredsstiller dei eldre sine sosiale behov. Elevane som vurderer ei utdanning innan helsefag, er usikre på vidare fagval eller berre ynskjer det, kan jobbe på eldreinstitusjon eller andre formålstenlege instansar. Ordninga vil vere frivillig for elevane. Det vil gjerast anten ein gong i veka i ei avgrensa tidsperiode eller eit par gonger i halvåret. På jobbdagen vil ungdommane jobbe i eldreomsorga i staden for å vere på skulen, - eit avbrekk for dei elevane som treng det.

Begrunnelse: Vi treng fleire ungdommar som vel utdanning innan eldreomsorg. Det er allereie eit kapasitetsproblem i eldreomsorga. Kapasitetsproblemet gjer at det er mange eldre som ikkje får oppfylt dei sosiale behova sine. Det sosiale behovet er eit vekstbehov og er difor grunnleggande og vitalt for velværa til individet. At eldre ikkje får oppfylt dette behovet er difor eit stort problem i dag. Skuleelevane vil ikkje handtere medisinar og ikkje ta dei tunge løfta i yrket. Ungdommane vil ta seg av den sosiale delen av arbeidet. Dette kan innebære å gå tur, strikke eller berre ha ein hyggeleg samtale. Dei eldre kan også hjelpe ungdommane med skulearbeid, noko som kan gi dei ei kjensle av meistring og sjølvrealisering. Om ein får støtte frå kommunen, lag eller organisasjonar kan ein også finansiere grilling og liknande saman med dei eldre. Ved å innføre eit slikt samarbeid mellom ungdomsskulane og gamleheimane vil ein rekruttere meir til helsefag, samstundes som dei eldre får dekt eit dei sosiale behova sine.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

38. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Vi ber våre politikere på alle plan arbeide for å løfte fram følgende beredskapsmessige og samfunnsmessige tiltak for Ålesundsområdet.

1a. Sikre drikkevannskilden Brusdalsvannet.

1b. Alternativ til Valderøytunellen ved stengning.

Begrunnelse: 1a. Alt overflatevann renner nå urensset ned i drikkevannskilden til den største befolkningskonsentrasjonen i Møre og Romsdal. Ikke minst fra en økende trafikkert riksvei. Beredskapsmessig og samfunnsmessig kan ikke tiltak i denne forbindelse vente i mange år. Et samarbeid med Statens veivesen vil være naturlig for å løse dette problemet.

1b. Dersom denne blir stengt, blir store befolkninggrupper avstengt fra f.eks. flyplass og viktige samfunnsinstitusjoner. I en slik situasjon må det foreligge alternativ som raskt kan settes inn. Initiativ til å løse en slik situasjon må tas snarest.

Innstilling: Oversendes fylkestingsgruppa og vår fraksjon i transportkomiteen på Stortinget.

39. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Vi ber våre fylkestingspolitikere arbeide for at det blir drøftet alternative samferdselsløsninger for E39 før ny rullering av NTP i 2021/22

Begrunnelse: I tida som er gått siden vedtaket i fylkestinget har nye vesentlige moment kommet til, som tilsier at det nå blir drøftet alternative løsninger. Det kan bl.a. vises til Tresfjordbrua, alternativ til undersjøiske tunneller, ny teknologi (f.eks. ferjer, bruer), realismen og prioritering hva angår finansiering av prosjekt gjennom NTP i perioden, vedlikeholdskostnader og bompengevurderinger for å nevne noen av de viktigste. Det synes også som at den folkelig støtte til den valgte løsningen tilsier en ny bred vurdering.

En bør også engasjere resten av partiorganisasjonen i denne saka.

Innstilling: Flertall i styret ønsker å oversende forslaget til redaksjonskomiteen, med unntak av 2 styremedlemmer som tar dissens og ønsker at forslaget skal vedtas.

40. Forslagsstiller: SMØLA ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti skal jobbe for at den varslede prisøkningen på biler og særlig store biler ikke gjennomføres slik det er varslet i den nye Autopass ordningen som gjøres gjeldende f.o.m. 1.1.2020.

Begrunnelse: I en kystkommune som Smøla, med to ferjestrekninger for å nå resten av fylket vil det nye takstsystemet få veldig store utslag når bortfall av billettinntekter fra personer skal kompenseres med økninger på billettprisene på biler. Dette får særlig store utslag i transportsektoren, med de uheldige konsekvenser det igjen vil få for næringslivet med økte utgifter. Dette blir særlig merkbart i en øykommune som Smøla som fra før har utfordringer med lang og kostbar vei til og fra markedene. Vi foreslår at det legges til rette for videre passasjerbetaling med ferjene i fylket også etter at Autopasssystemet innføres.

Ferjene i fylket frakter ca. 7,7 millioner passasjerer hvert år. Hvis vi regner et snitt på kr 20 pr passasjer vil dette utgjøre opp mot 150

millioner kroner. Dette for å synliggjøre at vi sender en stor regning direkte til næringslivet. 1,9 millioner av dette kommer riktig nok fra passasjerer på riksveifergene men tallene synliggjør likevel at det her er snakk om store summer. Dette gjelder særlig på strekninger med stor andel biltrafikk som det naturlig nok er mest av i typiske utkantsamband.

Passasjerbetaling kan løses med ulike betalingssystemer der passasjerene er pliktig til selv å sørge for at billett betales med, app`er, automater osv.

Det kan legges til rette for stikkprøvekontroller likt som f.eks. trikkene i Oslo.

Innstilling: Støtter intensjonen og oversendes fylkestingsgruppa (se også forslag 23).

41. Forslagsstiller: AURE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti er sterkt bekymret til helseforetakets sparetiltak innenfor rehabilitering, og vi vil opprettholde dagens rehabiliteringstilbud på Aure og Mork. Rehabilitering er veien tilbake til jobb for mange pasienter og uten dette tilbudet vil flere forbli syke. Derfor mener Møre og Romsdal Ap at dagens tilbud innenfor rehabilitering i fylket heller bør styrkes.

Begrunnelse: Vi er sterkt bekymret for rehabiliteringstjenesten i M&R. Dersom rehabiliteringssentrene på Aure og Mork forsvinner vil det ikke finnes et eneste rehabiliteringstilbud mellom Ålesund og Trondheim. I et pasientperspektiv vil det medføre økt reisevei til behandlingssted som vil gå utover pasientens helse og livskvalitet. Det vil bli en betydelig lengre reisevei et vesentlig dårligere rehabiliteringstilbud. Dette vil igjen føre til flere re-innleggelser ved sykehusene og en lavere andel som kommer tilbake i jobb. Dette er samfunnsøkonomisk svært negativt, men det aller verste er den økte belastningen og betydelig dårligere livskvalitet for en del pasientgrupper.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

42. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag:

- Utvide dagens abortlov ved å tillate selvbestemt abort frem til uke 18 og avskaffe abortnemdene
- Tilby fosterdiagnostikk til alle gravide, som gir alle mulighet til å avslutte svangerskap på bakgrunn av §2c i abortloven

Begrunnelse: Retten til selvbestemt abort ble kjempet fram av sterke kvinner og menn i vår bevegelse som sto på barrikadene for at reproduksjon skulle bli tryggere, og for at mennesket skulle bli friere. Selv om terminering av svangerskap ofte utfordrer både individets og samfunnets verdisyn, står oppslutningen om selvbestemt abort fjellstøtt. Det skyldes at samfunn som nekter kvinner kontroll over egen kropp, er både ufrie og farlige. Likevel finner vi elementer av fortidens syn på abort i dagens lowverk. Selv om vi har selvbestemmelse inntil uke 12, må fortsatt kvinner som ønsker abort inntil uke 18 gjennom en nedrig og formyndersk

behandling i abortnemnda. Utvalgte personer blir altså stilt som dommere over kvinners kropp og liv.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

43. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag:

- Avskaffe leterefusjonsordningen, redusere friinntekten og bruke midlene på fornybare næringer.
- Ha full stans av nye konsesjonstildelinger og ha en styrt avvikling av petroleumsindustrien med full avvikling i 2035.
- At det ikke skal gjøres nye lete- og prøveboringer
- Avskaffe TFO-ordningen (tildeling av forhåndsdefinerte områder)
- At Norge skal være et samfunn med null utslipp i 2050
- Fjerne regnskapsfordelene i petroleumsindustrien

Begrunnelse: Leterefusjonsordningen har historisk bidratt til fremvekst av mindre oljeselskaper, som ofte bygger ut mindre felt. Ulempen er at disse selskapene ofte har høyere kostnader, og produksjonen deres bidrar til et større klimafotavtrykk. AUF mener risikoen for tap nå har blitt så stor at dette ikke kan fortsette, fordi oljeprisen er spådd å være mer usikker i tiden framover fordi verden rundt oss tar i bruk fornybare energikilder i et stort tempo.

AUF ønsker å ta fordelene som petroleumsindustrien har hatt i en årrekke og gi til nye vekstnæringer. Det er nødvendig å få opp bærekraftige næringer som alternativ til petroleum som kan gi mange nye jobber. Derfor ønsker AUF at samfunnet skal ta risikoen ved utbygging og omstilling i næringslivet over en periode til de har fått bygget seg opp til å klare seg selv.

For å sikre en trygg og forutsigbar utfasing til det beste for de ansatte og næringen, mener AUF at tiden er moden for å avslutte tildelingen av nye konsesjoner. Ved å fortsette tildelingen av nye konsesjoner, legger man opp til petroleumsvirksomhet i mange tiår, noe som ikke vil være i tråd med ambisjonen om at Norge skal bli et fornybarsamfunn, og som utsetter den nødvendige omstillingen.

Innstilling: Avvises.

44. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag:

- Jobbe hardere for å straffeforfølge personer som ytrer politiske hatytringer på Internett
- Frata statsstøtten fra organisasjoner som Human Rights Service og andre organisasjoner som aktivt fremmer diskriminering
- Sørge for at terrorangrepet 22. juli og høyreekstremisme som politisk strømning blir viet en betydelig andel i pensum i samfunnsfagene i grunnskolen og videregående

Begrunnelse: AUF er svært kritisk til at personer og organisasjoner som sprer frykt og hat mot minoriteter, kvinner og sosialdemokrater mottar finansiering via statsbudsjettet, og vil fjerne bidrag til organisasjoner som aktivt fremmer skiller mellom folk.

AUF ønsker også et sterkere vern av spesielt utsatte grupper i samfunnsdebatten, og vil at arbeidet for å straffeforfølge personer som sprer trusler på internett prioriteres. Som et ledd i kampen mot den

gryende høyreekstremismen i Europa, vil AUF også støtte arbeidet med å beskytte grupper som mottar hets og trusler fra ytterliggående grupperinger. AUF ønsker derfor et forbud mot demonstrasjoner i regi av voldelige organisasjoner. AUF setter minoritetspersoner og andre særlig utsatte gruppers frihet fra hets foran ekstremistiske grupperingers rett til å spre hat og frykt i befolkningen.

Innstilling: Oversende redaksjonskomiteen.

45. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag:

- At det opprettast eit samarbeid mellom ungdomsskular og eldreomsorgstenesta i kvar kommune, for å fremme rekruttering og sosialisering.

Begrunnelse: Ei etablering av eit samarbeid mellom ungdomsskulane og eldreomsorga i kvar kommune kan vere løysinga, som både rekrutterer til helsefag og tilfredsstiller dei eldre sine sosiale behov. I eit slikt samarbeid kan elevane som vurderer ei utdanning innan helsefag, er usikre på vidare fag- og yrkesval eller berre ynskjer det, jobbe på eldreinstitusjon eller andre føremålstenelege instansar innan eldreomsorg i kommunen. Dette vil gjerast anten ein gong i veka i ei avgrensa tidsperiode eller eit par gonger i halvåret. Dette vil altså vere ei ordning som er frivillig for elevane å vere med på. På jobbdagen vil ungdommane jobbe i eldreomsorgen i staden for å vere på skulen skulen, difor kan det også fungere som eit avbrekk for dei elevane som treng det.

Ved å innføre eit slikt samarbeid mellom ungdomsskulane og gamleheimane vil ein rekruttere meir til helsefag, samstundes som dei eldre får dekkja eit dei sosiale behova sine.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

46. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag:

- At staten øremerker midler til alle kommuner, slik at de har midler til å drifte et utstyrsbibliotek på kommunal eller interkommunal basis
- At kommunene oppfordres til å legge nye utstyrsbibliotek under BUA-nettverket
- At utstyrsbibliotek skal inneholde utstyr til fysisk aktivitet

Begrunnelse: Utstyrsbibliotek er et tilbud der man skal kunne låne utstyr til fysisk aktivitet helt gratis, men dessverre kan ikke alle kommuner skilte med dette tilbudet. Rundt om i landet er det forskjellige aktører som driver utstyrsbibliotekene. BUA er en forening basert på et samarbeid mellom organisasjoner eller statlige instanser. For å nevne noen av aktørene: Norges idrettsforbund, Den Norske Turistforening og NAV. BUA samler utstyrsbibliotekene under en merkevare, og er et helhetlig konsept som gjør det enklere for folk å gjenkjenne utstyrsbibliotekene. Øremerking av midler til denne tjenesten vil gjøre at konseptet BUA kan realiseres i alle kommuner.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

47. Forslagsstiller: **AUF I MØRE OG ROMSDAL**

Forslag: • Nei til konsekvensutredning av Lofoten, Vesterålen og Senja.

Begrunnelse: FNs klimapanel (IPCC) sin klimarapport fra 2018 sa at verden må gjøre endringer menneskeheten aldri før har sett maken til for å nå 1,5 graders målet. Verdens klimagassutslipp må reduseres med minst 45% innen 2030 om målet skal nås. Norge er blant de landene som forurenses mest i forhold til befolkningstall, og derfor er det vårt ansvar å stå i front i denne kampen. Vi må verne sårbare områder som Lofoten, Vesterålen og Senja mot oljevirkosomhet. Folket, fiskerinæringen, miljøbevegelsen og alle de lokale Ap-lagene samt Nordland Arbeiderparti sier nei. De siste tolv årene er det framlagt 90 faglige rapporter av Norut, SINTEF, Norsk polarinstitutt og Havforskningsinstituttet som fraråder oljevirkosomhet i disse områdene, derfor vil ikke en konsekvensutredning være nødvendig. Sist men ikke minst, viser Nærings- og fiskeridepartementets rapport «Framtid i Nord» fra 2014 potensiale for 5 000 nye arbeidsplasser innenfor reiseliv, marine næringer og biomarin industri basert på fisk og fornybare ressurser i havet, dersom forholdene legges til rette for det, mens Oljedepartementets anslag for arbeidsplasser ved eventuell oljevirkosomhet er 400 til 1100 mellom Namsos og Tromsø, der det kun er 5% sjanse for det høyeste estimatet.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.

48. Forslagsstiller: **AUF I MØRE OG ROMSDAL**

Forslag: • At startlån blir tilgjengelig for ungdom som egenkapital og vurderes etter inntekt og formue
• Sikre barnefamilier kontinuitet i boforhold i kommunale boliger
• Ha familievennlige kommunale boliger som sikrer barn trygge og tilfredsstillende oppvekstsvilkår
• At kommunale boliger etableres spredt i kommunene
• Lovfeste retten til varig tilrettelagt bolig for vedvarende bostedsløse
• At alle kommuner bruker leie-til-eie-modellen som del av den sosiale boligpolitikken
• Innføre rett til leie-til-eie med finansiering gjennom Husbanken for vanskeligstilte på boligmarkedet
• Inngå forpliktende samarbeid mellom kommuner, stat og boligbyggelag med sikte på å ta i bruk leie-til-eie-modellen i flere utbyggingsprosjekter
• Etablere flere ikke-kommersielle utleieboliger

Begrunnelse: Et trygt sted å bo er definert som et basisbehov gjennom FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, men for mange er stigen i boligmarkedet trukket opp for lengst. I Norge er det ifølge SSB mellom 170 000 og 280 000 som kan defineres som vanskeligstilte på boligmarkedet.

Særlig krevende er det for ungdom, kvinner i utsatte yrker, i ufrivillige deltidsstillinger og personer med flerkulturell bakgrunn. Arbeiderpartiet mener derfor at flere bør inkluderes i boligmarkedet gjennom å styrke Husbanken, utvide startlånordningen, ta i bruk leie-til-eie-modellen på nasjonalt plan og samarbeide mer med utbyggere og boligbyggelag.

Den sterke prisutviklingen har gjort boligmarkedet utilgjengelig for mange mennesker. Egenkapitalkravet er nødvendig for å bremse gjeldsveksten i samfunnet, men samtidig er det nettopp egenkapitalkravet som bidrar til å utestenge de som er vanskeligstilte på boligmarkedet.

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen.